

Sive prophetie evacuabuntur, sive lingua cessabunt, sive scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Non omnia scimus, nec omnia prophetamus. Et ita ut in majus proficiamus, destruentur, per ista enim ad perfecta venimus.

Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Quod sanctis promissum est in futuro.

Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus: cogitabam ut parvulus. Exemplo carnalis incrementi, vult spiritualemente demonstrare profectum.

Quando autem factus sum vir: evacuavi quae erant parvuli. Expofuit qualiter evacuentur, quae superius memoravit.

Videmus nunc. Quasi parvuli, qui non possunt serena cordis luce, perfectè lumen perspiciere veritatis.

Per speculum in enigmate. Per speculum legis, quasi reum imaginem contemplamur.

Tunc autem facie ad faciem. Id est, in praesentia.

Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Sicut me perfectè Deus novit, ita & ego quae sunt divina cognoscam.

Nunc autem manent fides. In praesentia tria haec: in futuro sola Dei charitas, & angelorum & sanctorum omnium permanebit. Majus ergo est quod semper erit, quam quod aliquando cessabit. Item in Patre & Filio, & Spiritu sancto, fides stabilis est: additamento enim opus non habet. Spem autem eam manere dicit, quae est non eorum quae videmus. Charitas verò ideo major est omnibus: quia qui diligit, & credit & sperat.

Spes, charitas, tria haec: major autem horum est charitas. Omne quod speramus, credimus: non omne quod credimus, speramus.

Caput XIV.

SECTAMINI charitatem. Omni conatu ipsam sequamini: quia in vestra est potestate.

Amulamini spiritualia, magis autem prophetetis. Et spiritualia dona amulari vos ac querere non prohibeo, sed ut magis proficiatis exhortor.

Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo enim audit. Nemo per auditum aurium de his quae dicuntur accipit intellectum, nisi Deus, & qui interpretandi donum accipit, vel qui ejusdem est lingua.

Spiritus autem loquitur mysteria. Iterum linguam significat.

Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem, & exhortationem, & consolationem. Qui loquitur lingua, semetipsum edificat: qui autem prophetat, Ecclesiam Dei edificat. Notandum quoniam prophetiam doctrinam dicit: expofuit quot modis intelligenda sit prophetia. Quicumque hanc habet, propheta esse censendus est.

Volo autem omnes vos loqui linguis: magis autem prophetare. Hoc quidem volo, sed illud malo: hoc non prohibeo, illud exhortor.

Nam major est qui prophetat. Quia & hoc magnum opus est charitatis, per quod multi proficiunt.

Quam qui loquitur linguis. Quod vos praecipuum existimatis.

Nisi foris interpretetur, ut Ecclesia ad edificationem accipiat. Si interpretetur, aequalis esse poterit prophetanti.

Nunc autem fratres si venero ad vos, linguis loquens: quid vobis prodego, nisi vobis loquar, aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina? Suum illis proponit exemplum: erit vobis sola admittatio, non profectus: nisi vobis aut interpreter, aut plana faciam legis occulta quae novi, aut prophetias exponam, aut vos moralibus doceam institutus.

Tamen quae sine anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara: nisi distinctionem sonituum dederint: quomodo scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? Cum haec inaniamantia, nisi distinctionem habeant, non possunt reddere cantilenam, & ut superflua respuuntur: quanto magis vobis qui spirituales estis, suavitas non aures debet mulcere, sed mentes.

Et enim si incertam vocem det tuba: quis parabis se ad bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem

dederitis, quomodo scietur id quod dicitur? Si vox tubae incerta fuerit, utrum solemnitatis an belli sit, nemo pugnabit: ita ergo & vester intelligendus est sermo, ut possit ad spirituale praedium Christi milites praeparare.

Eritis enim in aera loquentes. Tam multa ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo. Etiam si tam multa loquamini, ut genera sunt linguarum: quid proderit cum omnia in aera solvantur, & nulli proficiant.

Et nihil sine voce est. Nihil sine voce linguam habens.

Si ergo nesciero virtutem vocis: ero ei cui loquar barbarus. Omnis sermo qui non intelligitur, barbarus judicatur.

Et qui loquitur mihi barbarus. Sic & vos, quoniam emulatores estis spirituum ad edificationem Ecclesiae, quare ut abundetis. Quoniam spiritualia dona sectamini, illa magis quare quae edificent auditores.

Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. Oratio hoc loco oris elocutio intelligitur. Sic ergo loquatur, ut gratiae verba quae dicit, possint intelligi: sive oret, ut illi interpretandi gratia donetur.

Nam si orem lingua, spiritus meus orat. Hoc dicit: quoniam si quis incognitis aliis linguis loquatur, mens ejus, non ipsi efficitur sine fructu, sed audienti: quicquid enim dicitur ignorat. Item si lingua dicam: non ego loquor, sed spiritus, qui in me est. Si autem ad orationem requiratur spiritus, sermo non intelligendus est, qui nonnunquam mente alia cogitante precatur.

Mens autem mea sine fructu est. Qui non intelligo quod loquor.

Quid ergo? Orabo spiritu, orabo & mente. Psallam spiritu: psallam & mente. Qui enim interpretatur, necesse est ut ante intelligat quod aliis est dicturus. Item sic est loquendum, ut intelligant alii.

Ceterum si benedixeris spiritu. Benedicatur omne quod verè, & secundum Deum dicitur.

Quis supplet locum idiotae? Laicum significat qui nullo gradu Ecclesiastico fungitur. Aliter: Inanitatem scientiae in corde ignati quis implet?

Quomodo dicit amen super tuam benedictionem? Quoniam quid dicas, nescit. Quomodo tuae perhibet benedictioni testimonium, vel consensum.

Nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non edificatur. Quod superius dixerat, omni benedicas, hic ipsum exponit.

Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. Ne putetis me hanc quoque gratiam non habere, & vos ideo prohibere, & idcirco non loqui.

Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui. Sed malo perpaucam ad profectum loqui, quam multa quae nulli proficiant. Quidam sane querunt quae sunt quinque verba: à quibus è contrario, quae sint decem millia est querendum.

Ut & alios instruam: quam decem millia verborum, in lingua. Id est, proprio intellectu & simplici ratione.

Fratres nolite pueri effici sensibus. Scire debetis quamdiu futurae sunt linguae, vel quare sint datae.

Sed malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti estote. Malitia debetis parvuli esse, non sensu: simul ostendit neminem nisi parvulum malitia, sensu esse perfectum. Quia in malivolam animam non introibit spiritus sapientiae.

In lege enim scriptum est: Quoniam in aliis linguis, & in aliis labiis loquar populo huic, & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Etiam hoc signum dabo, ut per sanctos meos inusitato sermone loquar, & nec sic eloquentem intelligant.

Itaque linguae in signum sunt, non fidelibus. Hic ostenditur crescente fide, signa cessasse, quando infidelium causa danda esse praedicebatur.

Sed infidelibus. Ut ejus saltem admiratione moverentur. Prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. Major est ergo & utilior quae fidelibus prodest, & semper est opus.

Si ergo conveniat universa Ecclesia in unum: & omnes linguis loquantur. Hoc est si fieri potest, ut concederetur vobis qui omnes hoc vultis.

Intrent autem idiotae, aut infideles. Idiotae nuper credentes dicuntur hoc loco.

Nonne dicent, quid insanitis? Sicut Judaei de Apostolis dixerunt: Hi pleni sunt musto. Aliter, sicut initio Apostoli, quando acceperunt Spiritum sanctum visi sunt quasi ebrii.

Si autem omnes prophetent: intret autem quis infidelis vel idiota: convincitur ab omnibus, judicatur ab omnibus. Occulta enim cordis ejus manifesta sunt. Quando ejus pulsatur conscientia per doctrinam.

Et ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuncians quod verè Deus in vobis sit. Sicut Nabuchodonosor adoravit Daniele: Verè Deus vester ipse est Deus, postquam somnium quod oblitus fuerat, & interpretationem ejus audisset.

Quid ergo est fratres? Quid ergo est faciendum, vel quid definiemus esse tenendum.

Cum convenitis unusquisque vestrum psallum habet, doctrinam habet. Hoc est, intelligit psallum.

Apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet. Revelationem aliquam mysteriorum, quod intelligitur revelatio.

Omnia ad edificationem fiant. Nihil sit in vobis quod non vos alterutrum adificet.

Sive lingua quis loquitur secundum duos: aut ut multum tres, & per partes, & unus interpretetur. Hoc est vicissim prophetantes dicant, & unus paulatim interpretetur.

Si autem non fuerit interpretes. taceat in Ecclesia: sibi autem loquatur & Deo. Sua conscientia, & Dei teneat eum gratiam hanc habere.

Propheta autem duo aut tres dicant, & ceteri didicent. Quod si aliis revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, & omnes exhortentur. Non stantibus, sed Prophetis sedentibus.

Et spiritus Prophetarum Prophetis subiectus est. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis. Sive gratia spiritus alteri prophetae consentit, ut alterutrum sibi cedant: sive spiritum humilitatis, & charitatis debent habere Prophetae. Quia Deus qui in ipsis est, non est Deus dissensionis, neque superbiae. Item hoc ait: quia in quo est spiritus prophetiae, ipse aliis Prophetis per societatem gratiae subiectus est: in qua non amulatur alterum prophetare, cum ei fuerit revelatum.

Sicut & in omnibus Ecclesiis sanctorum doceo. Sic est ubique, ne novi aliquid me vobis imperare putetis.

Mulieres in Ecclesia taceant. Non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: sicut & lex dicit. Quia contra ordinem est naturae vel legis, ut in conventu virorum feminae loquantur. Queritur ergo quomodo alibi dicat, mulieres docere prudentiam, & castitatem debere. Sed hoc in sexu suo: sed & hic designat locum, ubi taceant: alibi eis loqui permittit, sicut & lex dicit.

Si quid autem volunt discere. Quia & vir prius factus est, & Sara Dominum vocabat Abraham.

Domini viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. Ne videretur eas etiam discere vetuisse, domi illas hoc quid publice non decebat, facere debere praecipit.

An à vobis verbum Dei processit: aut in vos solos pervenit? Nunquid doctrina Christi, aut ex vobis est, aut apud vos remansit. De scientia similiter est dicendum.

Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis: cognoscat quae scribo vobis: quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Hoc probatis verum Prophetam, si ista cognoverit Domini mandata esse quae dico: si quis autem ignorat haec, ignorabitur & à nobis, & à Domino dicente eis, qui se in ejus nomine prophetasse dicebant, nescio vos.

Itaque fratres amulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Illud sectamini, hoc prohibere nolite.

Omnia autem honestè & secundum ordinem fiant in vobis. Nihil perverso ordine, aut per contentionem vel inanem gloriam faciatis.

Caput XV.

NOTUM autem vobis facio, fratres, Evangelium quod praedicavi vobis. Incipit causa resurrectionis. Inter cetera, quidam Corinthiorum etiam resurrectionem carnis ausi fuerant ex veteris scientiae praesumptione negare: qui hic ab Apostolo arguuntur.

Quod & accepistis. Ne illi hoc non credidisse viderentur: vel omnes creditum respuisse.

In quo statis: per quod & salvamini. In cuius doctrina

statis, & per quod salutem speratis: & in praesenti de divinis infirmitatibus saepe salvamini.

Qua ratione praedicaverim vobis. Tota ratio praedicationis nostrae haec est, ut resurrectionem credatis: hoc est enim primum omnium qui Christo deserviunt: alioquin superfluum omnis labor est orationum juniorumque, quem in hac vita patimini, cum vobis hic prospera vel adversa cum infidelibus esse communia videantur: sicut & ipsi solent pagani proponere: quid ab illis amplius habemus: & verum est: si horum laborum praemium in vita alia non habemus, peiores illis sumus: quia illi vel in praesenti voluptatum & luxuriae consolationem habere videntur.

Si tenetis: nisi frustra credidistis. Si fidei vestrae & laboris praemium non speratis, superflua haec credidistis.

Tradidi enim vobis in primis. In primordio, sive maxime.

Quod & accepi. Vel à lege, vel à prioribus, sive per revelationem Christi.

Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum scripturas: & quia sepultus est. Posset quidem Apostolis praedicantibus, & multa virtutum signa facientibus haberi fides, esse ipsum Christum quem evangelizant: sed ut majore beatus Apostolus autoritate firmaret hunc esse Christum Salvatorem mundi, quem Moyses & Prophetae annuntiaverunt: ideo secundum scripturas praedictum esse commemorat: sicut inter cetera Isaia Propheta dicit: Sicut ovis ad occisionem ducitur, & quasi agnus coram tondente se obmutescit. Item infra idem Propheta: Et dabit impius pro sepultura, & divitem pro morte sua. Similiter Osee Propheta, tertia die resurrectionem Christi futuram annunciat, dicens: Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus.

Et quia resurrexit tertia die, secundum scripturas. Sicut Osee dicit: Vivificabit nos in biduo, & die tertia resurgemus.

Et quia visus est Cephe. Quod in Evangelio dicitur: Apparuit Simoni.

Et post hoc undecim. Iterum Petro, & reliquis decem.

Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Vides quia in Evangelio non omnes scriptae sunt visiones, nisi quae sufficerent ad fidem. Hic autem, quoniam de Apostolis dixerat, etiam hoc addidit: ne Apostoli tanquam intimi ejus, putarentur esse mentiti. Et ut major fides multitudini testimonii haberetur: etiam multi vivere dicuntur qui possint interrogati dicere quae viderunt.

Deinde visus est Jacobo. Jacobo scorsum apparuit.

Deinde Apostolis omnibus. Sive iterum, sive Apostolis quos extra duodecim ad praedicandum misit.

Novissime autem omnium. Ne putarent eum audita potius quam visa narrare.

Tanquam abortivo. De cuius vita desperatum est.

Visus est & mihi. In via scilicet, vel in templo.

Ego enim sum minimus Apostolorum. Minimus tempore, non labore.

Qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Fili peccasti: ne adicias iterum, sed & de pristinis deprecare. Unde & per Isaia Dominus dicit: Ego sum qui deleo iniquitates tuas: & non memorabor, tu autem memorare. Melius est enim dimissa recordari peccata, quam detenta oblivisci.

Gratia autem Dei sum, id quod sum: & gratia ejus in me vacua non fuit. Non fuit sine fructu, sicut ille qui talentum Domini defodit in terram.

Sed abundantius illis omnibus laboravi. Quia illis diutius.

Non ego autem, sed gratia Dei mecum. Non ex me, sed gratia Dei: nec se sine gratia dicit in Evangelio laborasse, ne contra illud quod superius dixerat sibi aliquid dari videretur: nec gratiam sine se, ut liberum servaret arbitrium.

Sive enim ego, sive illi: sic praedicavimus, & sic credidistis. Unde igitur & nos sic praedicavimus, & vos similiter credidistis: quia Christus idcirco surrexit primus, ut viam resurrectionis aperiret: hoc illis commemorat, ut illi quod consequens est negare non possint.

Si autem Christus praedicatur quod resurrexit à mortuis.

Quae consequentia rationis. Jam enim hoc ipsam resurrectionem est, quod Christus à mortuis resurrexit.

Quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est. Alterum ex altero pendet: aut utrumque negare, aut utrumque necesse est confiteri.

Neque Christum resurrexit. Ceterum rei non futuræ exemplum dare non debuit.

Si autem Christus non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides vestra. Ergo & nos sine causa hæc prædicavimus, si verè non resurrexit: & vos in illum frustra credidistis. Quidam hæretici animæ resurrectionem volunt assignare, non carnis: sed resurgere non dicitur nisi quod cecidit & resurgit, ergo neque anima morte cecidit, neque semper jacuit corpus: alioquin surgere magis, quam resurgere diceretur.

Invenimus autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus adversus Deum, quod suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. Non solum vani, sed etiam falsi contra Deum invenimus extitisse: si quidem mortui non resurgunt.

Nam si mortui non resurgunt: neque Christus resurrexit. Sed quoniam de illo nemo dubitat: & de nobis nemo dubitet.

Quid si Christus non resurrexit, vana est fides vestra. Adhuc enim estis in peccatis vestris. Si mentitus est se post triduum resurrexerit, mentitus est etiam se peccata dimittere. Aut ita: omnes in resurrectione ejus baptizamur, ut nostra peccata diluantur. Si ergo non resurrexit, nec nobis remissa sunt peccata.

Ergo & qui dormierunt in Christo, perierunt. Maxime de his dicit, qui pro Christo sunt mortui: sine causa enim hanc vitam perdidit, si aliam non habebunt.

Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus: miserabiles sumus omnibus hominibus. Illi enim vel in præsentem gloriantur: nos autem hic tribulationes quotidie sustinemus.

Nunc autem Christus resurrexit à mortuis. Quod apud omnes est certum: quia in primis probatum est.

Primitia dormientium. Quia primus in incorruptione surrexit. Si ergo caput resurrexit, necesse est etiam ut cætera membra sequantur.

Quoniam quidem per hominem mors & per hominem resurrectio mortuorum. Sicut per Adam mors intravit, quia primus ipse est mortuus: ita per Christum resurrectio, quia primus resurrexit. Et sicut ille morientium forma est, ita & ille resurgentium. Aliter: spem resurrectionis volens ostendere, hoc dicit: sicut in Adam mortales sumus: sic & in Christo immortales erimus.

Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Omnes quidem resurgent, sed soli hi vivificabuntur in Christo, qui Christi merebuntur copulari corpori. Item de communi morte, & de communi resurrectione dicit.

Unusquisque autem in suo ordine. Temporis, vel honoris.

Primitia Christus: deinde hi qui sunt Christi: qui in adventu ejus crediderunt. Deinde finis. Tunc erit finis omnium, etiam mortis, cum universi resurgent.

Cum tradiderit regnum Deo & Patri. Regnum scilicet humani generis, secundum Petri Epistolam, & Apocalypsim Joannis, patri tradendum asserit esse per filium: ut ibi regnet Deus per gloriam, ubi per vitia diabolus ante regnabat. Deo & Patri. Deo, secundum humanitatem: patri, secundum deitatem. Hoc loco calumniari solent Ariani, dicentes minorem esse filium. Si enim traderet, inquit, patri regnum: ipse utique jam regnare desinet. Quibus primo dicendum est: quia hic non de Trinitatis substantia, sed de resurrectione confitemur. Ergo secundum substantiam ejus loquitur qui à mortuis resurrexit. Si tamen ideo Christus non regnabit: quia regnum traditurus est patri: ergo nec pater regnabit, antequam ei tradatur à filio. Si autem pater non tunc primum regnavit, quamvis tunc suscipiat regnum: nec filius illud quamvis tunc tradere videatur amittit. Aliter: In hoc Deo Patri Christus regnum tradit: quoniam nemo potest ad patrem venire, nisi crediderit in Christo, sicut ipse in Evangelio dicit: Nemo venit ad patrem, nisi per me.

Cum evacuaverit omnem principatum, & potestatem, & virtutem. Evacuatis peccatis, evacuabuntur a nobis omnes contrariæ potestates: ab eo quod nobis se sequentibus principantur potestate qua nos vicent. Virtus enim eorum nostra peccata sunt.

Oportet autem illum regnare, donec ponat. Cum omnibus scilicet suis. Donec, non semper finem significat: sicut est illud: Ego Deus vester, donec senescatis: & cætera talia. Aliter: Oportet, inquit, regnare omnibus Christum: donec inimicos, & in se incredulos, subjiciat sibi & patri. Non est autem una subjectio: nam justos, ad se fide & credulitate venientes, subjicit. Infideles autem & impios destruens, subjungat aeterno supplicio deputandos.

Omnes inimicos sub pedibus ejus. Quando alii voluntate, alii erunt necessitate subjecti.

Novissime autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus ejus. Cum autem dicat, omnia subjecta sunt ei. Diabolus, qui in Apocalypsi peccatum & mors appellatur: quia author est peccati & mortis.

Præter eum qui subiecit ei omnia. Cautè Apostolus dicit filio qui Deo Patri subiecit omnia, cuncta esse subjecta: ne & ipsum simul cum omnibus que subjecta sunt, credamus esse subjectum: quoniam à dextris patris sedet: aequali potestate cum patre judicaturus.

Cum autem subjecta fuerint illi omnia: tunc & ipse filius subjectus erit illi qui subiecit sibi omnia. Hic quoque Ariani ita calumniantur, ut dicant, quia post resurrectionem omnium & finem, erit filius patri subjectus: ut minor scilicet majori. Quibus respondendum est: Subjectio non semper ad diminutionem honoris pertinere: sed etiam ad charitatis officium: maxime cum & spiritus Prophetarum Prophetis dicatur esse subjectus: ut non sit Deus ibi dissensionis, sed pacis. Et ipse Dominus Joseph ac Mariæ scribitur fuisse subjectus. Multi fanè de hoc capitulo diversa senserunt. Nam quidam dicunt, sicut in suis esturientibus esuriit vel cibatur, ita & in Ecclesia (qua est corpus ejus) ipse subjicitur. Alii autem, quod ipsa humana natura quam induit, in gratiarum actionem semper sit subjecta divinitati: cui secum unum faciendo omnia subiecit. Multi etiam alia & diversa dicunt, quæ inserere & enumerare, prolixum est.

Ut sit Deus omnia in omnibus. Tunc Deus omnia in omnibus erit, cum evacuata morte, & omni malitia vel errore destructo, solus regnabit in cunctis.

Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis? Quicumque baptizati sumus in Christo, in morte ipsius baptizati sumus: id est, jam quasi commortui cum illo sumus. Quid ergo prodest nos huic mundo mori: si hunc contemptum voluptatum vita non sequitur aeterna? Item hoc est quod dicit: quia non solum propter remissionem peccatorum baptizantur, sed & propter resurrectionem carnis nostræ. Carnem autem nostram mortuam appellat quoniam hac morte anima non moritur. Unde increpando ait: Aut quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? id est, quid baptizari opus est carnem, si non resurgat?

Si omnino mortui non resurgunt, ut quid & baptizantur pro illis? Ut: quid & nos periclitamur omni hora? Si nihil esset in futuro, non eramus tam stulti ut tantas tribulationes pro illis pateremur.

Quotidie morior. Semper paratus ad mortem, & quotidie expecto me pro vestra gloria moriturum.

Per vestram gloriam fratres. Per, non semper significatio juramenti est. Nam si dicam, per puerum misi: non statim per puerum jurasse rectè putabor.

Quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Ego habeo mercedem laborum in vobis: etiam si vos proficere nolueritis.

Si secundum hominem ad bestias pugnavi: Ephesi: quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? Si nihil remunerationis à Deo pro hoc à certamine spero, quare pugnavi, ut hominibus fortè placerem? Aliter: Hic bestias eos commemorat, qui Ephesi seditionem adversus eum moverant popularem, propter Dianæ idolum, cujus culturam prædicatione apostolica destruebat. Quod autem manifestè constat, bestias cum quibus pugnavit Apostolus, adversarios homines debere intelligi: idem in alia Epistola memorat, dicens: Et liberatus sum de ore leonis. In quo ostendit se servitium Ne-

ronis

ronis evasisse, quando prima vice Romanus vincens deductus est. Dicens vero, quid mihi prodest si mortui non resurgunt? illorum dogmâ destruit, qui dicunt ante corpora animas in cælo factas, actum quemdam propriæ conversationis habuisse. Aliter: Multa dicuntur in Epistolis, quæ in actibus non continentur: & multa in actibus, quæ in Epistolis non scribuntur. Per allegoriam autem, bestie possunt intelligi adversariæ potestates: sicut ait in psalmo: Ne tradas bestiis animas confitentes tibi: ad quas hic dicit se pugnasse.

Manuceamus, & bibamus: cras enim moriemur. Incipit exemplo Prophetæ gulæ deditos, desperatione futurorum, cujus rei crimen negatur eis remitti quoadusque moriantur.

Nolite seduci. Ab his qui talia loquuntur.

Corrumpunt mores bonos, colloquia mala. Ne dicerent, ergo tales nos judicas qui facile seducamur? non, inquit, de vobis timeo: sed de illorum conversatione formido: sed quomodo mala colloquia, bonos mores corrumpunt: ita è contrario bona colloquia, malos mores edificant.

Evigilate justi, & nolite peccare. Ille justus est, qui non peccat.

Ignorantiam enim Dei quidam habent. Ignorant virtutem Dei, qui eum putant suscitare non posse: potentiam ejus ex sua imbecillitate censentes.

Ad reverentiam vobis loquor. Ut erubescatis vos his sermonibus tanquam adhuc parvulos erudiri.

Sed dicit aliquis. Ipse sibi ex contradicentium persona proponit. Aliter: Præclarum hoc loco Apostolus de resurrectione carnis, frumentorum sumit exemplum. Quorum semen cum nudum feratur, non ita ut terræ mandatum renascitur: sed sicut in principio secundum ordinem unicuique seminum quale corpus Deus esse præcepit: & quemadmodum jussit terram producere ordinatione sua, durat & permanet: Ita & unicuique hominum carnem quam unicuique initio nascendi specialiter tribuit, in resurrectione restituet. Dicendo autem, dat illi corpus sicut voluit: & non, sicut vult: ostendit à principio constitutionem Dei immutabilem permanere.

Quomodo resurgent mortui? Quali autem corpore venient? Multi solent proponere utrum debilia corpora ut sunt defuncta, resurgant. Quibus respondendum est, in resurrectione non debilitatis vitium, sed integritatem reparari naturæ. Nunquam enim tam debile est corpus, quam cum fuerit in pulverem resolutum. Qui ergo creditur totum reddere, cur ex parte reparare dubitet? hoc est, verbi gratia, cur non reddat oculos, qui totum restituit corpus?

Insipiens, tu quid seminis non vivificatur: nisi prius moriatur. Qui etiam naturalibus exemplis edoceri debueras, adhuc divinis promissionibus infidelis existis.

Et quid seminis? Non corpus quod futurum est seminis: sed modum granum, ut puta, tritici, aut alicujus cæterorum. Sicut de grano resurgit fructuosior cum grani arista: ita & corruptibile corpus in gloria resurgit cum augmento.

Deus autem dat illi corpus sicut vult. Sicut ab initio disposuit, ut omnia semina cum putruerint in amplius reformentur.

Et unicuique seminum proprium corpus. Attende quia proprium corpus dixerit, non alienum.

Non omnis caro, eadem caro: sed alia hominum, alia pecorum. Cujus jussu in principio terra, tanta & tam diversa corpora animata quæ non acceperat dedit: quid mirum si ejus jussu hominem restituat, quem accepit.

Alia volucrum, alia autem piscium. Similiter & de aquis intellige, quæ tantam diversitatem volucrum & piscium ediderunt.

Et corpora caelestia, & corpora terrestria. Qui talia fecit corpora elementorum, cur non possit exiguum corpus humanum reficere?

Sed alia quidem caelestium gloria: alia autem terrestrium. Alia claritas solis: alia claritas lune, & alia claritas stellarum. Totâ comparationis hujus diversitas ad hoc facit, ut credas unum genus reparare facile posse, qui tanta fecit ex nihilo.

Stella enim à stella differt in claritate. sic & resurrectio mortuorum. Stellarum diversitati, justorum differentiam comparat: quos gradus virtutum in gloria, non peccata, facient esse diversos. Nam peccatorum diversitas in cælo

Tom. V.

non erit, sed in pœna.

Seminatur in corruptione: surget in incorruptione. Ut nec febres jam nec cætera corruptibilitatis genera patiantur: Aliter: Sanctis & peccatoribus resurrectio carnis communis est: sed sanctorum corpora aeterna gloria vestientur, cum incorruptione & immortalitate.

Seminatur in ignobilitate. Quid tam ignobile, quam cadaver.

Surget in gloria. In gloria splendoris, ut sol.

Seminatur in infirmitate. Imbecillitatis humanæ.

Surget in virtute. In virtute aternitatis.

Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Si est corpus animale, est & spirituale: sicut scriptum est. Hic animale est corpus, quia non semper habet Spiritum sanctum. Tunc verò semper manebit in sanctis. Item seminat corpus animale, surget corpus spirituale. Aliter: Animale corpus dicit, quod conditum terræ corrumpitur. Spirituale verò, quod incorruptum resurgit, ut possit aera penetrare, festinans ad cælos. Primus Adam ad hoc factus est tantum, ut viveret. Novissimus Adam, id est Christus, ideo suscepit hominem, ut vivificaret.

Factus est primus homo Adam in animam viventem: novissimus Adam in spiritum vivificantem. Notandum quod cum Deus Adam dicit, ejusdem naturæ utroque demonstrat. Quod contra Manichæos & Apollinaritas facit: qui negant à Dei verbo perfectum hominem esse susceptum.

Sed non prius quod spirituale est, sed quod animale est: deinde quod spirituale. Primus homo, de terra terrenus: secundus homo, de cælo caelestis. Qualis terrenus, tales & terreni. Caelestis dicitur, quia non humanæ fragilitatis ritu, sed divinæ majestatis nutu & conceptus est & enixus: nam usque adeo naturam nostram habuit, ut secundus Adam dicitur & homo. Aliter: Hic primum & secundum hominem, juxta opera terrestrem & caelestem dicit: Nam & Christus secundum carnem, ex nostra massa fuit.

Et qualis caelestis, tales & caelestes. Si ideo, ut hæretici volunt, nostri generis assumptus homo non fuit: quia caelestis dicitur: ergo nec isti naturæ nostræ sunt, qui caelestes appellantur. Si verò de his nemo dubitat, nec de illis est ambigendum.

Igitur sicut portavimus imaginem terreni: portemus & imaginem caelestis. Peccator, Adæ imaginem portat: justus verò, imaginem Christi. Ergo sicut portavimus veterem hominem ante baptismum, ita & post baptismum portemus novum.

Hoc autem dico, fratres, quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque corruptio incorruptelam possidebit. Frequenter scriptura carnem, pro operibus nominat carnis, ut ibi: Vos autem in carne non estis, sed in spiritu. Aliter: Caro (sicut est) regnum Dei non possidebit, nisi immortalitate vestita.

Ecce mysterium vobis dico. Obscuritatem significat, nominando mysterium.

Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur. Omnes homines resurgent: sed soli qui regnaturi sunt in gloria, mutabuntur. Sive ita, resurgemus omnes, qui in adventu Christi mortui inveniemur. Non omnes immutabuntur, qui in corpore sint reperti: quia sancti soli beatitudinis gloriam consequentur. Aliter in quibusdam Græcis codicibus habetur: Omnes enim dormiemus: non omnes immutabimur. In aliis autem: Omnes enim non dormiemus, omnes autem immutabimur: quod quadrat magis ad sensum Apostoli: quia hic sermo non de omnibus generaliter dicitur, sed de solis sanctis.

In momento, in ictu oculi. Per ictum oculi, nimiam brevitate vult significare momenti: ut quanta sit Dei potentia, ex resurrectionis celeritate cognoscas.

In novissima tuba. Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur. Novissima tuba, novissimus adventus intelligitur Christi: mortui autem vel peccatores intelligendi sunt: qui etiam viventes mortui esse dicuntur, ut ad pœnam aut immortales, aut absque aliqua membrorum diminutione resurgant: vel certè simpliciter omnes mortuos resurgere dicit, & solos sanctos cum his qui vivi justi inventi fuerint, in gloriam immutari.

Oportet enim corruptibile hoc. Necesse est fieri quod promissum est.

Induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem.

§ § §